

מחקר: שיטת "שקל לשקית" לא תילחם בליכלוך

הצעת החוק לצימצום השימוש בשקיות פלסטיק על ידי מנגנון תשלום שקל לשקית נתקל בהסתייגויות. מחקר מצא שמנגנון התשלום לא יפתור את הבעיה העיקרית של השלכת השקיות ברשות הרבים. משרד התמ"ת חושש משוק שחור עברייני של מוכרי שקיות ומשרד האוצר חושש מקושי במיסוי יעל עברי-דראל

שקיות הפלסטיק הוכרזו רשמית כאויבות הסביבה, והצעת חוק חדשה שמטרתה לצמצם את השימוש בהן רוצה לגבות מאיתנו שקל עבור כל שקית שניקח במרכול. אך האם מנגנון תשלום זה אכן ישיג את המטרה הרצויה של שמירה על הסביבה?

חוק שקיות הפלסטיק:**מה אתם חושבים? / מישל דור**

שקיות הפלסטיק מזהמות את הסביבה, ולכן מתגבשת בימים אלה בכנסת הצעת חוק לפיה נידרש לשלם שקל עבור כל שקית עם ידיות. משאל צרכנים מקרי במרכול באזור השרון גילה את מה שהיה צפוי: הצרכנים לא מתלהבים לשלם עבור מה שקיבלו עד כה בחינם ובלי הגבלה. ואתם - האם אתם בעד החוק או נגדו? הביעו דעתכם בתגובות

[לכתבה המלאה](#)

"במחקר זהו שלוש בעיות עיקריות הנובעות מהשימוש בשקיות הפלסטיק", אמר גואל. "הנפח שהן תופסות בסך הפסולת והעובדה שהן אינן מתכלות, בעיית הלכלוך ברשות הרבים (השקיות מלכלכות את החופים והשטחים הפתוחים) והעובדה כי תרבות הצריכה שלהן היא תרבות חד-פעמית".

גואל הבהיר כי מבין שלוש הסוגיות שהוזכרו, הבעיה המרכזית ביותר הינה הלכלוך ברשות הרבים. ואולם, "השקיות מהוות פחות מאחוז אחד מכלל נפח הפסולת", הדגיש גואל, "כך שהבעיה העיקרית היא לא הכמות שלהן – אלא העובדה כי הן מוצאות את דרכן לשטחים הפתוחים".

עוד בנושא:

● [סין הודיעה: מיוני - אין יותר שקיות פלסטיק בחינם](#)

בעיה זו, קובע המחקר, לא תיפתר באמצעות קביעת עלות של שקל על השימוש, שכן גם אם יופחת השימוש בהן הרי שאין בכך מניעה מפני הגעתן לשטח הציבורי. במחקר נטען כי האמצעי היעיל ביותר להילחם בתופעה הינו דווקא הסברה ציבורית.

משרד התמ"ת: חוק השקיות יעודד שוק שחור עברייני

סוגיה מרכזית שנידונה בהקשר זה היא קביעת "מחירן" של השקיות. בעוד שחברי הכנסת שניסחו את ההצעה ואנשי עמותת "אדם טבע ודין" שסייעו בידם סבורים כי יש לקבוע מחיר גבוה ומשמעותי (שקל אחד), הרי שניציגי משרד התמ"ת סבורים כי יש לקבוע מחיר נמוך בהרבה.

אילן דיבון, מנהל תחום פלסטיק וגומי במשרד התמ"ת, אמר במהלך הדיון: "המשרד שלנו בעד מיחזור אבל נגד החוק בצורתו הנוכחית – שיהפוך את כולנו לעבריינים ופושעים". לדבריו, "אם מוצר שעלותו היום נעה בין 5-7 אגורות יעלה שקל, התוצאה תהיה שמחוך למרכולים ורשתות השיווק ישבו עבריינים ואנשי משפחות פשע שימכרו אותו במחיר ביניים. מה שקרה בחוק הפיקדון – יקרה גם פה".

גם משרד האוצר מסתייג מהחוק - בהקשר כללי יותר. נציגי האוצר טענו בדיון כי "ברוב המקומות בעולם אין היטלים על שקיות פלסטיק – אלא איסור מוחלט". נציגי האוצר אמר כי משמעות תימחורן של השקיות

[שלחו להדפסה](#)

צרות בשקית

חשש משוק שחור. שקיות פלסטיק במרכול צילום: דלית שחם

לחצו כאן להגדיל הטקסט

תהיה מרחיקת לכת מבחינת היערכות של רשות המיסים לכך ובשל העובדה כי היא צפויה להשפיע על למעלה מ-40 אלף בתי עסק ברחבי הארץ.

באירלנד הפחית החוק 90 אחוז מהשקיות

הצעת החוק, של ח"כ אסתרניה טרטמן (ישראל ביתנו) ודב חנין (חד"ש), אושרה בקריאה טרומית. היא מבוססת על מודלים שכבר עובדים במספר מדינות בעולם, אך בעיקר על המודל באירלנד, שמיושם משנת 2002. באירלנד צרכו לפני כניסת החוק לתוקף 1.2 מיליארד שקיות. שנה לאחר שהחלו לגבות 15 סנט לשקית, צומצמה צריכתן ביותר מ-90 אחוז.

על פי ההצעה הישראלית, הכסף שייגבה בתמורה לשקיות יועבר לקרן לשמירת הניקיון של המשרד להגנת הסביבה, וכך תתורגם רכישת השקיות המזהמות לפעולות המסייעות לאיכות הסביבה. כמו כן על-פי ההצעה, בתי העסק יחוייבו להציע לקהל הקונים שקיות רב פעמיות, אותן ניתן יהיה לרכוש במרכולים.

החוק חל על שקיות "גופיה" הניתנות בחינם כיום, אך לא על השקיות השקופות המשמשות לאריזת מוצרי מזון בתפזורת או מוצרי מזון מן החי כמו בשר או דגים.

הדיון אתמול נועד להכין את החוק לקריאה ראשונה, אולם בסופו החליט יו"ר ועדת

הפנים והגנת הסביבה, ח"כ אופיר פינס (עבודה) שלא לקיים הצבעה בעניין, בין היתר משום שהמשרד להגנת הסביבה טרם גיבש את עמדתו הרשמית בנושא, וכן בשל הסוגיות שעלו בדיון להן אין מענה ברור בהצעה. נקבע דיון מורחב לעוד כשבועיים.